

DOMSTOLENS DOM (FØRSTE AFDELING)
AF 19. JANUAR 1984 ¹

Kirsten Andersen m.fl.
mod Europa-Parlamentet

»Tjenestemænd — justering af lønskalaen«

Sag 262/80

Sammendrag

1. *Tjenestemænd — søgsmål — retsakt, der indeholder et klagepunkt — begreb — lønseddel udfærdiget efter gældende lønbestemmelser*
(Tjenestemandsvedtægten, art. 90 og 91)

2. *Ulovlighedsindsigelse — EØF-traktatens artikel 184 — formål*

1. Den af den institution udstedte lønseddel, som udleveres til en tjenestemand, kan betragtes som en retsakt, der indeholder et klagepunkt, hvorfor den kan gøres til genstand for en klage og eventuelt efterfølgende for et søgsmål. Det forhold, at den pågældende institution blot handler i overensstemmelse med gældende forordninger, er i denne henseende uden betydning for sagen.

2. EØF-traktatens artikel 184 er udtryk for et almindeligt princip, hvorefter hvert part i en retssag med henblik på at opnå annullation af en beslutning, som berører ham umiddelbart og individuelt, er berettiget til at anfægte gyldigheden af tidligere retsakter fra institutionerne, som er hjemmel for beslutningen.

I sag 262/80,

KIRSTEN ANDERSEN M.FL., tjenestemænd ved generalsekretariatet under Europa-Parlamentet, ved advokat Georges Vandersanden, Bruxelles, og med valgt adresse hos advokat Janine Biver, 2, rue Goethe, Luxembourg,

sagsøgere,

mod

EUROPA-PARLAMENTET, ved direktør Martin Schmidt, afdelingen for personale og velfærdstjeneste, bistået af advokat Alex Bonn, Luxembourg, og med valgt adresse i Luxembourg hos denne, 22, Côte d'Eich,

sagsøgt,

hvor der er nedlagt påstand om annullation af Europa-Parlamentets stiltiende afvisning af sagsøgernes klage over Europa-Parlamentets beslutning om at afregne deres pekuniære rettigheder på grundlag af Rådets forordning nr. 160/80 af 21. januar 1980 om ændring af vedtægten for tjenestemænd i De europæiske Fællesskaber samt ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne (EFT L 20, s. 1),

har

DOMSTOLEN (første afdeling)

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans, dommerne A. O'Keefe og G. Bosco,

generaladvokat: S. Rozès

justitssekretær: referendar A. W. H. Meij

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt parternes påstande, anbringender og argumenter kan sammenfattes således:

Hvert år lønningsniveauet for tjenestemændene og de øvrige ansatte i Fællesskaberne, hvorefter der eventuelt træffes afgørelse om tilpasning af vederlagene.

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

1. I henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 65, stk. 1, undersøger Rådet

Vedtægtens artikel 64 bestemmer, at vederlaget skal korrigeres med en koefficient, som er afhængig af de forskellige tjenestesteders levevilkår. I henhold til

artikel 65, stk. 2, træffer Rådet, i tilfælde af en væsentlig ændring i leveomkostningerne inden for en frist på højst to måneder afgørelse om tilpasning af justeringskoefficienten.

Rådet vedtog på sin samling den 29. juni 1976 en ny metode for tilpasning af vederlagene for tjenestemænd og de øvrige ansatte i Fællesskaberne.

Det fremgår af sagen, at formålet med den nye tilpasningsmetode blandt andet var at indarbejde justeringskoefficienten, som dengang androg 148,7 for Belgien og Luxembourg, i grundlønstabellerne. Hvis der ikke samtidig blev truffet særlige foranstaltninger ville en sådan indsættelse af justeringskoefficienten have medført en nedsættelse af nettovederlaget, da den således forhøjede grundløn ligeledes danner grundlag for beregning af skatterne til Fællesskabet og andre obligatoriske fradrag.

For at råde bod herpå havde personalerepræsentanterne under de forhandlinger med Rådet, som fandt sted inden vedtagelsen af den nye metode, foreslået, at den skattepligtige del af vederlaget justeres ikke blot med den nye justeringskoefficient, som skulle fastsættes, men ligeledes med den indarbejdede justeringskoefficient. Yderligere havde personalerepræsentanterne henledt opmærksomheden på risikoen for, at det forhold, at justeringskoefficienterne indarbejdes, kan føre til skævheder, hvis man som udgangspunkt tager den tjenestemand, som er dårligst stillet, nemlig den ugiftte tjenestemand, der har krav på diverse tillæg. Rådet har dog anvendt en anden metode for at undgå en nedsættelse af

nettovederlagene, uden at skatteskalaens trin tilpasses forhøjelsen af grundlønnen.

Ifølge den nye tilpasningsmetode, vedtaget den 29. juni 1976, træffer Rådet afgørelse om tilpasning af nettovederlagene, og den således fastsatte nettosats indarbejdes efter den nedenfor anførte metode i de løntabeller, som er anført i vedtægtens artikel 66 og i artikel 63 i ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte:

- »— Det nettovederlag, der svarer til hvert løntrin i hver af tjenestemændenes lønklasser og til hver klasse i hver af de øvrige ansattes grupper, multipliceres med den fastsatte justeringssats.
- Den nye tabel over bruttovederlag udarbejdes således, at der for hvert løntrin eller -klasse beregnes det bruttobeløb, som efter fradrag af skat og obligatoriske fradrag fører til det ovenfor nævnte ændrede nettobeløb.
- Ved denne omregning af nettobeløb til bruttobeløb er beregningen foretaget for en ugift tjenestemand, der ikke har krav på diverse tillæg.
- Indsættelsen af nettosatsen i løntabellen medfører, at justeringskoefficienten for Belgien og Luxembourg fastsættes til 100, og at justeringskoefficienterne for de øvrige tjenestesteder tilpasses under hensyntagen til forholdet mellem indekset for ændringer i leveomkostningerne i disse lande og indekset for ændringer i leveomkostningerne i

Bruxelles, overalt udtrykt i fælles indekser».

fastsat til 157,8, nedsat til 100 med virkning fra 1. januar 1977. Samtidig blev der med virkning fra samme dato indført nye løntabeller.

Den nye metode bestemmer følgende:

- i forbindelse med den afgørelse, der træffes ved den følgende årlige undersøgelse, ses der bort fra en eventuel mellemliggende tilpasning af vederlagene, jfr. vedtægtens artikel 65, stk. 2, som foretages ved en tilpasning af de pågældende justeringskoefficienter;
- den dagældende justeringskoefficient for Belgien og Luxembourg indarbejdes i løntabellerne i henhold til ovennævnte fremgangsmåde; justeringskoefficienten for Belgien og Luxembourg bliver således 100 %, og justeringskoefficienterne for de øvrige tjenestesteder tilpasses derefter.

Metoden omfatter ligeledes en revisionsklausul »navnlig med henblik på at klarlægge, hvilke forbedringer der eventuelt senere kan foretages, og at rette op på eventuelle skævheder«.

Indsættelsen af justeringskoefficienterne i løntabellerne blev for første gang gennemført ved Rådets forordning nr. 3177/76 af 21. december 1976 om tilpasning af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De europæiske Fællesskaber, samt af justeringskoefficienterne for disse vederlag og pensioner (EFT L 359, s. 1). Ifølge forordningen blev justeringskoefficienten for Belgien og Luxembourg, som pr. 1. juli 1976 var

2. Disse foranstaltninger bevirkede, at der opstod skævheder mellem tjenestemændenes vederlag til fordel for de tjenestemænd, hvis skattepligtige indkomst nedsattes med visse fradrag, og/eller som modtager udlandstillæg. For at rette op på disse skævheder og undgå, at de opstår fremover, ændrede Rådet ved forordning nr. 2859/77 af 19. december 1977 om tilpasning af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De europæiske Fællesskaber, samt af justeringskoefficienterne for disse vederlag og pensioner, Rådets forordning nr. 260/68 af 29. februar 1968 om fastlæggelse af betingelserne for og fremgangsmåden ved opkrævning af skat til De europæiske Fællesskaber (EFT 1968 I, s. 37). I henhold til forordning nr. 2859/77 skulle der for perioden fra 1. juli 1977 til 30. juni 1978 på skatteskalaen anvendes en koefficient på 106,084.

Herefter ændrede Rådet ved en beslutning af 26. juni 1978 den tilpasningsmetode, som var vedtaget den 29. juni 1976, ved at indføre en formel til justering af de skattepligtige beløb, som er fastlagt i artikel 4 i Rådets ovennævnte forordning nr. 260/68.

Selv om Rådet således har undgået en gentagelse af de skævheder, som i perioden fra 1. januar til 30. juni 1977 opstod ved anvendelsen af forordning nr. 3177/76, har det ikke desto mindre vist sig, at da vederlagene efterfølgende blev tilpasset på grundlag af den i forordningen fastsatte løntabel, er den herved

opståede skævhed slået igennem fra år til år.

Efter den indførelse af justeringskoefficienten på 157,8 i grundlønstabellerne, der blev vedtaget i december 1976 med virkning fra den 1. januar 1977, blev det konstateret, at den måde, hvorpå indførelsen var blevet gennemført, førte til utilsigtede forøgelse af de skyldige beløb. For at rette op på dette forhold udstedte Rådet den 21. januar 1980 forordning nr. 160/80 om ændring af tjenestemandsvedtægten (EFT L 20, s. 1). Ifølge forordningen indførtes der en ny tabel for den månedlige bruttogrundløn, som rettede op på de nævnte skævheder. Det bestemtes yderligere, at der ikke kan ske tilbagekrævning af den løn, som er udbetalt mellem den 1. juli 1979 og forordningens ikrafttrædelsesdato. Yderligere indførtes en overgangsordning til fordel for de tjenestemænd, der som følge af den nye tabel ville gå ned i løn. For disse tjenestemænd ville den tidligere ordning blive opretholdt, så længe anvendelsen af den nye tabel ikke medfører en indtægtsnedgang.

Bortset fra enkelte særlige tilfælde blev den nedsættelse af grundlønnen, som opstod som følge af justeringen af lønskalaen, korrigeret ved udstedelsen den samme dato af Rådets forordning nr. 161/80 om årlig tilpasning af vederlagene som følge af de justerede tabeller (EFT, L 20, 1980, s. 5), som ligeledes trådte i kraft med virkning fra den 1. juli 1979.

3. Den 26. april 1980 indbragte sagsøgerne i henhold til vedtægts artikel 90, stk. 2, en enslydende klage dels over lønsedlerne for februar måned 1980, dels over lønsedlerne vedrørende efterbetaling for perioden fra 1. januar 1979 til 31. januar 1980, idet de anførte, at de omhandlede lønninger og efterbetalinger

skulle beregnes uden anvendelse af forordning nr. 160/80.

Europa-Parlamentet afviste stiltiende klagerne ved ikke af afgive svar inden for en frist af fire måneder, jfr. vedtægts artikel 90, stk. 2. Herefter har sagsøgerne den 25. november 1980 ved fælles stævning anlagt den foreliggende sag.

På grundlag af den referende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen (første afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

På begæring af sagsøgerne udsatte formanden for første afdeling imidlertid de mundtlige forhandlinger, indtil Domstolen havde afsagt dom i sag 59/81, Kommissionen mod Rådet, hvilket skete den 6. oktober 1982.

II — Parternes påstande

Sagsøgerne har nedlagt følgende påstande:

»— Sagen fremmes til realitetsbehandling, og der gives sagsøgerne medhold.

— Sagsøgte tilpligtes at betale sagens omkostninger.«

Europa-Parlamentet har nedlagt følgende påstande:

»— Sagen afvises.

— Subsidiært, Parlamentet henholder sig til Domstolens afgørelse vedrørende realiteten«.

III — Parternes anbringender og argumenter

Formaliteten

Sagsøgerne har understreget, at sagen er anlagt til prøvelse af lønsedlerne vedrørende efterbetaling og lønsedlerne for februar og marts 1980, som de har påstået annulleret, for så vidt lønsedlerne støttes på de justerede løntabeller, som blev indført ved forordning nr. 160/80. Der er således tale om en påstand om annullation af individuelle retsakter, hvorved sagsøgerne samtidig har gjort gældende, at Rådets forordning nr. 160/80 ikke kan finde anvendelse.

Europa-Parlamentet har som *sagsøgt* anført, at ifølge vedtægtens artikel 90, stk. 2, kan en tjenestemand kun klage over en retsakt, der indeholder et klagepunkt imod ham, såfremt der er tale om en »afgørelse« truffet af ansættelsesmyndigheden, eller ansættelsesmyndigheden har undladt at træffe en i vedtægten foreskrevet foranstaltning. Efter Parlamentets opfattelse kan de lønsedler, som påstås annulleret, ikke anses for afgørelser truffet af administrationen, idet der blot er tale om administrationens gennemførelse af forordningsbestemmelser vedrørende tjenestemændenes løn.

Sagsøgernes anbringende om, at forordningen ikke kan finde anvendelse, kan heller ikke tages til følge, da traktatens artikel 184 ikke kan anvendes på den foreliggende sag. Hvis det direkte søgsmål anlagt af sagsøgerne i henhold til traktatens artikel 173 til prøvelse af forordning nr. 160/80 ikke kan admitteres (jfr. dom af 26. 2. 1981, Giuffrida og Campogrande, sag 64/80, Sml. 1981, s. 693), kan sagsøgerne ifølge Parlamentet ikke nå samme mål ved at gøre gældende, at forordningen ikke kan

finde anvendelse. Traktatens artikel 184 gælder kun i de tilfælde, hvor sagsøgeren kan anlægge direkte søgsmål efter artikel 173, og hvor fristen for sagsanlæg er sprunget.

Sagsøgerne har i replikken først henvist til Domstolens praksis, hvorefter en lønseddel kan betragtes som en retsakt, der i vedtægtens forstand indeholder et klagepunkt, og som danner udgangspunkt for klagefristerne, når den trufne afgørelse klart fremgår af lønsedlen.

Herefter har de gjort gældende, at formålet med et søgsmål efter artikel 184 er dels at gøre det muligt for sagsøgerne, som ikke indtager en privilegeret stilling, at anfægte gyldigheden af en på dem anvendt generel retsregel, dels at hindre anvendelsen af retsstridige generelle retsakter, som ikke længere kan anfægtes, fordi fristen for at anlægge et annullationssøgsmål er udløbet.

Parlamentet har heroverfor i duplikken anført, at Domstolen hidtil kun har taget stilling til spørgsmålet, om en lønseddel kan danne udgangspunkt for frister, hvilket ikke indebærer, at den må betragtes som en afgørelse i vedtægtens forstand.

I den foreliggende sag støttes det klagepunkt, som indeholdes i lønsedlerne, udelukkende på den underliggende forordning, mod hvilken sagsøgerne ikke kan rejse indsigelse.

Realiteten

Sagsøgerne har til støtte for deres påstand om, at forordning nr. 160/80 ikke kan finde anvendelse, fremsat seks anbringender.

For det første er forordning nr. 160/80 fejlagtigt begrundet. I modsætning til, hvad der anføres i anden betragtning, kan det ikke hævdes, at forordningen blev udstedt for at rette op på »utilsigtede forøgelse« af de skyldige beløb, som skyldes indsættelsen af justeringskoefficienten i løntabellerne.

Til trods for den negative udtalelse fra Kommissionen, personalerepræsentanterne og den særlige »vedtægtsgruppe«, og efter at personalerepræsentanterne udtrykkeligt havde gjort opmærksom på, at der ville opstå skævheder, udstedte Rådet nemlig forordning nr. 3177/76, som skulle danne retsgrundlag for de korrigerede forøgelse af de skyldige beløb i henhold til forordning nr. 160/80. Yderligere har Rådet allerede tidligere to gange forsøgt at anvende samme metode, som fremkaldte tilsvarende virkninger. Ifølge sagsøgerne har Rådet haft fuldt kendskab til den risiko for skævheder, som var forbundet med den påtænkte foranstaltning.

I fortsættelse heraf har sagsøgerne i deres tredje anbringende anført, at Rådet ved at udstede forordning nr. 3177/76 uden hensyn til de negative udtalelser har tilsidesat princippet om at udvise forsigtighed i forvaltningen. Da Rådet bevidst har løbet den risiko at acceptere alle følgerne af forordning nr. 3177/76, kan det ikke efterfølgende retfærdiggøre sit synspunkt ved at hævde, at der var sket en fejltagelse.

Sagsøgerne har i det andet anbringende gjort gældende, at udstedelsen af forordning nr. 160/80 er uforenelig med vedtægts artikel 65 og med den nye tilpasningsmetode, som blev indført i

1976. Ifølge dom af 5. juni 1973 (Kommissionen mod Rådet, sag 81/72, Sml. 1973, s. 575), var Rådet ved den årlige tilpasning af lønningsniveauet for 1979 forpligtet til at overholde de kriterier, som det selv havde fastlagt ved indførelsen af den nye tilpasningsmetode. Ifølge metoden består der imidlertid ingen mulighed for, at Rådet kan anfægte lønningsniveauet i referenceperioden, nemlig i den foreliggende sag fra 1. juli 1978 til 30. juni 1979. Rådet var således uberettiget til at foretage en tilpasning for 1979 på grundlag af ændrede løntabeller. Den eneste begrundelse for i den foreliggende sag at fravige tilpasningsmetoden er ifølge sagsøgerne en fejl, som tidligere var opstået ved udfærdigelsen af tabellerne. Rådet har imidlertid på ingen måde rettet denne fejl ved udstedelsen af forordning nr. 160/80; Rådet er derimod vendt tilbage til den lønpolitik, som det havde fastlagt i 1976.

I denne sammenhæng har sagsøgerne i fjerde og femte anbringende ligeledes påberåbt sig principperne om beskyttelse af den berettigede forventning og vel erhvervede rettigheder.

Revisionsklausulen ifølge den nye tilpasningsmetode gjorde det muligt for Rådet, først og fremmest ved udstedelsen af forordning nr. 2859/77 og senere i 1978, for fremtidige forhold at ændre den metode, hvorefter justeringskoefficienterne indarbejdes i lønskalaen, ved at indsatte en formel for tilpasning af den skattepligtige del af vederlaget, hvilket er i overensstemmelse med det af personalerepræsentanterne i 1976 fremførte synspunkt. Rådet har imidlertid ved at anvende revisionsklausulen til at tage indførelsen af justeringskoefficienterne i lønskalaen op til fornyet overvejelse tils-

desat sagsøgerens berettigede forventning til, at den fastsatte metode respekteres.

Yderligere har sagsøgerne i henhold til forordning nr. 3177/75 krav på, at de løntabeller, som opstår ved anvendelse af metoden for indførelse af de dengang gældende justeringskoefficienter, oprettholdes med henblik på den senere årlige tilpasning af deres vederlag.

Ifølge det sjette anbringende har sagsøgerne endelig anført, at Rådet ved udstedelsen af forordning nr. 160/80 tilsidesatte væsentlige formkrav. Rådet besluttede at udstede forordningen, inden Europa-Parlamentets — i øvrigt ugunstige — udtalelse forelå. Yderligere har Rådet hverken respekteret den samrådsprocedure, som Parlamentet havde

krævet i henhold til fælleserklæringen af 4. marts 1975 (EFT C 89, s. 1), eller forhandlingsproceduren med personalet, som Rådet afsluttede, inden Parlamentet havde afgivet sin udtalelse.

Europa-Parlamentet har anført, at det henholder sig til Domstolens afgørelse vedrørende realiteten.

IV — Mundtlig forhandling

Parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 15. september 1983.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 10. november 1983.

Præmisser

- 1 Ved stævning, indgået til Domstolens justitskontor den 25. november 1980, har Kirsten Andersen og 28 andre tjenestemænd ved Europa-Parlamentet i medfør af EØF-traktatens artikel 179 anlagt sag med påstand om annullation af deres lønsedler for februar og marts 1980, for så vidt lønsedlerne støttes på bestemmelserne i Rådets forordning nr. 160/80 af 21. januar 1980 om ændring af vedtægten for tjenestemænd i De europæiske Fællesskaber samt ansættelsesvilkårene for de øvrige ansatte i Fællesskaberne (EFT L 20, s. 1).
- 2 Sagsøgerne har udtrykkeligt anført, at de i deres stævninger anfægter de individuelle beslutninger, som er rettet til dem, ved at gøre gældende, at forordning nr. 160/80, som er hjemmelen for de anfægtede beslutninger, er ugyldig.
- 3 Europa-Parlamentet har rejst to formalitetsindsigelser. For det første har det gjort gældende, at lønsedlerne, som påstås annulleret, blot er udtryk for

administrationens gennemførelse af forordningsbestemmelser vedrørende tjenestemændenes løn; følgelig kan de ikke betragtes som beslutninger, idet det ikke påhvilede nogen administrativ myndighed at tage stilling til noget som helst problem.

- 4 Denne indsigelse kan ikke lægges til grund. Det fremgår nemlig af Domstolens praksis, navnlig af dommen af 27. oktober 1981 (Venus og Obert, forenede sager 783 og 786/79, Sml. 1981, s. 2445), at den af en institution udstedte lønseddel, som udleveres til en tjenestemand, kan betragtes som en retsakt, der indeholder et klagepunkt, hvorfor den kan gøres til genstand for en klage og eventuelt efterfølgende for et søgsmål. Det forhold, at den pågældende institution blot handler i overensstemmelse med gældende forordninger, er i denne henseende uden betydning for sagen.
- 5 Parlamentet har dernæst anført, at sagsøgernes ugyldighedsindsigelse ikke kan realitetsbehandles. Hvis sagsøgerne ikke har kompetence til at anlægge et direkte søgsmål til prøvelse af en forordning, kan de nemlig som det fremgår af Domstolens praksis heller ikke nå samme mål ved at gøre gældende, at forordningen er ugyldig. Traktatens artikel 184 kan ikke anvendes i den foreliggende sag, da artiklen tager sigte på det særlige tilfælde, hvor en sagsøger kan anlægge direkte søgsmål efter artikel 173, men ikke har overholdt den deri angivne søgsmålsfrist.
- 6 Her er det tilstrækkeligt at henvise til, at Domstolen navnlig i dommen af 6. marts 1979 (Simmenthal, sag 92/78, Sml. 1979, s. 777) har udtalt, at EØF-traktatens artikel 184 er udtryk for et almindeligt princip, hvorefter hver part i en retssag, med henblik på at opnå annullation af en beslutning, som berører ham umiddelbart og individuelt, er berettiget til at anfægte gyldigheden af tidligere retsakter fra institutionerne, som er hjemmel for beslutningen.
- 7 Det bemærkes herefter, at Parlamentets formalitetsindsigelser ikke kan tages til følge, hvorfor sagen kan fremmes til realitetsbehandling.
- 8 Sagsøgerne har i deres seks anbringender anfægtet gyldigheden af forordning nr. 160/80. I denne henseende har Europa-Parlamentet anført, at den henholder sig til Domstolens afgørelse.

- 9 Det første anbringende støttes på, at forordningen er fejlagtigt begrundet. I betragtningerne til forordningen anføres, at det er nødvendigt at korrigere de »utilsigtede« forøgelser af de skyldige beløb, som er opstået ved indførelsen af justeringskoefficienten i tjenestemændenes løntabeller, skønt Rådet i virkeligheden var blevet underrettet om den risiko, som var forbundet med den måde, hvorpå justeringskoefficienten blev indarbejdet, samt om de skævheder, den pågældende indarbejdelse kunne give anledning til; Rådet gennemførte alligevel denne foranstaltning og handlede således med fuldt kendskab til de eventuelle følger.
- 10 Den 29. juni 1976 besluttede Rådet at indarbejde justeringskoefficienten i de i vedtægten foreskrevne grundlønstabeller i forbindelse med en ny metode for tilpasning af tjenestemændenes vederlag. Indførelsen af justeringskoefficienten blev gennemført ved Rådets forordning nr. 3177/76 af 21. december 1976 om tilpasning af vederlag og pensioner til tjenestemænd og øvrige ansatte i De europæiske Fællesskaber, samt af justeringskoefficienterne for disse vederlag og pensioner (EFT L 359, s. 1). Ved forordningen blev der med virkning fra 1. januar 1977 indført nye løntabeller, hvorved justeringskoefficienten for Belgien og Luxembourg, som pr. 1. juli 1976 var fastsat til 157,8, samtidig blev nedsat til 100.
- 11 Det bemærkes, at det i betragtningerne til forordning nr. 160/80 udtrykkeligt anføres, at det efter indførelsen af justeringskoefficienten på 157,8 i grundlønstabellerne er blevet konstateret, »at den måde, hvorpå indførelsen blev gennemført, har ført til utilsigtede forøgelser af de skyldige beløb«, og at det derfor forekom »hensigtsmæssigt at råde bod herpå ved på ny at justere grundlønstabellerne«. Det fremgår således af betragtningerne til forordningen, at formålet var at rette op på visse forhold, som var en følge af reformen af 1976, og som havde ført til forøgelser af de skyldige beløb, som ikke var tilsigtet med reformen.
- 12 Disse betragtninger udgør en tilstrækkelig begrundelse for den foranstaltning, som blev betegnet som »justering af lønskalaen«. Navnlig fremgår det ikke på nogen måde af de beslutninger og forordninger, som blev udstedt forud for forordning nr. 160/80, at Rådet ved den metode for tilpasning af

vederlagene, det valgte i 1976, snarere havde til hensigt at begunstige visse tjenestemænd fremfor andre end at regulere indførelsen af justeringskoefficienten i lønskalaen således, at det senere ville være nødvendigt at rette op på visse skævheder, hvis omfang Rådet i øvrigt dengang undervurderede.

- 13 Det andet anbringende støttes på en overtrædelse af retsregler, idet Rådet ifølge sagsøgerne ikke respekterede de kriterier, det selv havde fastlagt ved udstedelsen af beslutningen af 1976 vedrørende metoden for tilpasning af vederlag. Mens den i henhold til beslutningen indførte tilpasningsmetode blev korrekt gennemført ved forordning nr. 3177/76, havde forordning nr. 160/80 til formål at ændre denne gennemførelse ved en ny justering af grundlønnen, hvilket ifølge sagsøgerne udgjorde en tilsidesættelse af de forpligtelser, der var indgået i forbindelse med tilpasningen af vederlagene.
- 14 Sagsøgernes andet anbringende kan ikke tages til følge. Dels har sagsøgerne set bort fra, at Rådet i beslutningen af 1976 havde indføjet en revisionsklausul, som især vedrørte skævheder, som kunne opstå ved indsættelsen af justeringskoefficienten i løntabellen. Dels blev den i beslutningen indeholdte metode fastsat til gennemførelse af vedtægtens artikel 65; selv om metoden således kunne binde Rådet, for så vidt angår dets beføjelse efter vedtægtens artikel 65 til at tilpasse vederlagene, er den uden virkning for forordning nr. 160/80, som er udstedt til ændring af vedtægten i medfør af artikel 24 i traktaten om oprettelse af et fælles Råd og en fælles Kommission efter den fremgangsmåde og med de garantier, som en sådan ændring kræver.
- 15 Sagsøgerne har i det tredje anbringende gjort gældende, at Rådet har tilsidesat princippet om at udvise forsigtighed, idet de skævheder, som det ville rette op på ved forordning nr. 160/80, var en direkte følge af forordning nr. 3177/76. Rådet kunne have undgået skævhederne, hvis det havde udsat indsættelsen af justeringskoefficienten i lønskalaen, som foreslået af personalerepræsentanterne, for således at kunne foretage de nødvendige beregninger til en nøje revurdering af eventuelle skævheder.

- 16 Det bemærkes, at sagsøgerne i deres anbringende ser bort fra, at forordning nr. 3177/76 har et andet formål end forordning nr. 160/80. Formålet med forordning nr. 3177/76 er at gennemføre Rådets beslutning af 29. juni 1976 ved at indføre justeringskoefficienten i løntabellen, med forbehold af senere revision — navnlig for så vidt angår eventuelle skævheder — hvorimod forordning nr. 160/80 netop har til formål at rette op på disse skævheder. Det påhvilede nemlig Rådet hurtigst muligt at fjerne de skævheder, hvorved visse tjenestemænd blev stillet gunstigere end andre, for så vidt angår deres pekuniære rettigheder. Anbringendet kan derfor ikke tages til følge.
- 17 Sagsøgerne har i fjerde og femte anbringende gjort gældende, at Rådet ved at udstede forordning nr. 160/80 har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning henholdsvis krænkede sagsøgernes velerhvervede rettigheder.
- 18 Disse anbringender støttes først og fremmest på den opfattelse, at forordning nr. 160/80 afviger væsentligt fra den metode, Rådet havde vedtaget i juni 1976. Det fremgår imidlertid allerede af det ovenfor anførte, at forordningen falder uden for anvendelsesområdet for den metode, som blev vedtaget til gennemførelse af vedtægtens artikel 65.
- 19 De to anbringender støttes ligeledes på en lidt anden opfattelse, hvorefter tjenestemændenes velerhvervede rettigheder efter forordning nr. 3177/76 ikke kan anfægtes af Rådet, medmindre der vedtages en ny metode for tilpasning af vederlagene.
- 20 I denne forbindelse bemærkes, at forordning nr. 160/80, som har tilbagevirkende gyldighed fra 1. juli 1979, bestemmer, at der ikke sker tilbagekrævning af de skyldige beløb, som er udbetalt mellem denne dato og forordningens ikrafttrædelsesdato, nemlig den 27. januar 1980. Yderligere indeholder forordningen en overgangsordning, som gradvis skal korrigere skævhederne uden at forårsage en nedsættelse af de faktisk modtagne beløb. Rådets forordning nr. 161/80 af 21. januar 1980 om en årlig tilpasning af vederlagene ifølge de justerede løntabeller (EFT L 20, s. 5) har endvidere, ligeledes fra 1. juli 1979, medført en forhøjelse af de vederlag, som beregnes på grundlag af forordning nr. 160/80, således at den nedsættelse af grund-

lønnen, som skete ved justeringen af lønskalaen — når bortses fra visse særtilfælde — øjeblikkeligt blev ophævet.

- 21 Under disse omstændigheder er der hverken sket en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning eller en krænkelse af velerhvervede rettigheder. Sagsøgernes argument, hvorefter det ved afgørelsen af, om disse principper er tilsidesat, ikke er nødvendigt at undersøge, om der har fundet en nedsættelse af de faktisk modtagne beløb sted, men derimod om der i en vis periode er sket en fastfrysning af satsen for vederlagene, kan ikke tages til følge i denne sag, hvor formålet med den omtvistede forordning netop er at fjerne de uberettigede forhøjelser, som er opstået på grundlag af den tidligere gældende løntabel.
- 22 Det sjette anbringende vedrører tilsidesættelsen af væsentlige formkrav. Ved at udstede forordning nr. 160/80 den 21. januar 1980, skønt Europa-Parlamentets udtalelse først forelå den 18. januar 1980, har Rådet ifølge sagsøgerne tilsidesat sin pligt til at tage udtalelsen i betragtning; herved har Rådet samtidig tilsidesat reglerne for forhandling mellem Rådet og personalet, som forudsætter, er alle sagens omstændigheder er bekendt. Endelig har Rådet overtrådt fælleserklæringen om samråd mellem institutionerne, idet Parlamentet forgæves anmodede om et samråd i den foreliggende sag.
- 23 Det argument, at Rådet har undladt at tage Europa-Parlamentets udtalelse i betragtning, støttes ikke af de faktiske omstændigheder. Det fremgår nemlig af dokumenter udfærdiget af Rådets sekretariat, som er vedlagt sagen, at De faste Repræsentanternes Komité den 18. januar 1980 efter at være blevet underrettet om, at den udtalelse, som Parlamentet vedtog samme dato, var i overensstemmelse med det udkast til en udtalelse, komiteen havde fået underretning om, besluttede at gøre problemet vedrørende personalets vederlag til genstand for fornyet overvejelse og at anbefale Rådet at vedtage to forordninger samt visse erklæringer, der skulle optages i Rådets mødereferat. Det fremgår således heraf, at Rådet tog skyldigt hensyn til Parlamentets udtalelse.
- 24 For så vidt angår samrådet mellem institutionerne, har sagsøgerne henvist til fælleserklæringen fra Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen af

4. marts 1975 (EFT C 89, s. 1). Erklæringen bestemmer, at den samrådsprocedure, som indføres, kan anvendes på Fællesskabets almen gyldige retsakter, der har betydelige finansielle følgevirkninger, og hvis vedtagelse ikke kræves i medfør af allerede eksisterende retsakter.

- 25 Det kan herefter fastslås, at proceduren ikke skal anvendes, når den anfægtede fællesskabsretsakt ikke har betydelige finansielle følgevirkninger. For så vidt angår forordning nr. 160/80, har sagsøgerne hverken godtgjort eller hævdet, at den har sådanne følgevirkninger. Under disse omstændigheder kan deres klagepunkt ikke lægges til grund, da alene den omstændighed, at Parlamentet havde anmodet om en samrådsprocedure, ikke kan rejse tvivl om lovligheden af forordningen.
- 26 Som følge af det anførte vil sagsøgte være at frifinde.

Sagens omkostninger

- 27 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til af afholde sagens omkostninger. Imidlertid bærer institutionerne i henhold til procesreglementets artikel 70 selv de udgifter, de har afholdt i sager anlagt af ansatte ved Fællesskaberne.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (første afdeling)

1. Sagsøgte frifindes.

2. Hver part bærer sine omkostninger.

Koopmans

O'Keeffe

Bosco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 19. januar 1984.

For justitssekretæren

J. A. Pompe

Assisterende justitssekretær

T. Koopmans

Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT S. ROZÈS

(se sag 211/80, s. 147)